

Lübnan İntifadasının Anatomisi: Umut ve Kasvet Arasında

MONA ALAMI

Kaynak: Anadolu Ajansı

[Bu yazının İngilizce orijinal versiyonu Al Sharq Forum'un web sayfasında mevcuttur]

Özet: On yıllardır ülkeyi yönetmekte olan yönetici sınıfın yetersizliğine ve yolsuzluklarına atfedilen kötüleşen mali ve iktisadi krizi protesto eden Lübnanlı protestocular şimdiye kadar baskılara boyun eğmedi. Başbakan Saad Hariri'nin istifasından sonra bu zamana kadar iktidara yapışmış olan partiler gösterilerin daha da tırmanmasını sınırlamak için yıkıcı taktikler benimsemiş görünüyor. Buna rağmen nüfusun intifada etrafında örgütlenen çeşitli mezhepsel ve sosyal kesimleri arasında protestoların, Lübnan'ın siyasi ve ekonomik sisteminde çokça ihtiyaç duyulan reformlara yol açabileceği yönünde bir umut var.

Lübnan hükümetinin son kemer sıkma tedbirlerinin tetiklediği ülke geneline yayılan protestolar Ekim sonunda Başbakan Saad Hariri'nin istifasına neden oldu.¹ Lübnanlı protestocular, iç savaşın sona erdiği 1989'dan bu yana² ilk kez sokağa çıkarak ülkedeki mezhepçi soygun düzenine meydan okudular. Benzer ekonomik ve toplumsal sorunların birleştirdiği hayatın her alanından göstericiler yeni bir toplumsal sözleşme talep ediyor. Siyasallaştırma ve bastırma girişimlerine karşı savunmasız kalan bu hareket, taviz vermeyecek gibi görünmekle birlikte mezhepçi düzende uzun vadeli değişimlere de yol açabilir.

Lübnan hükümeti sürekli ekonomik düşüş ve para birimi krizi karşısında bir önlem olarak 17 Ekim'de Whatsapp aramalarına aylık 6\$'lık vergi koyduğunu açıkladı. Ancak hükümet, bu adımın böylesine kitlesel protestoları tetikleyip³ ülkelerinin kötü gidişatına karşı Lübnan halkında büyük bir öfkeye neden olacağını bilmiyordu. Lübnan, %151 ile dünyanın en kötü üçüncü borç/GSYİH oranından muzdarip⁴. 2018 yılı mali açığı %11 iken⁵ Lebanon This Week'in ekonomi bültenine göre merkez bankasının

brüt döviz rezervi 31 milyar dolara kadar düştü⁶. Ekonomist Ghazi Wazni'ye göre bu yıl büyümenin sifıra yakın olması bekleniyor⁷. Lübnan aynı zamanda Trading Economics'e göre, 175 ülke arasında en az yolsuzluğun olduğu 138. ülke olarak kabul ediliyor⁸.

Ekonomik Çöküş

Lübnan ayrıca bölgedeki diğer ülkelerde yaşayıp çalışan birçok Lübnanlıyı etkileyen kötü bölgesel ekonomik durumdan da etkilendi. Ticaret Odaları Federasyonu 2017'de yarım milyondan fazla Lübnanlı'nın Körfez ülkelerinde yaşadığını ve bunlar arasında sadece Suudi Arabistan'da ikamet edenlerin sayısının 300.000'in üzerinde⁹ olduğunu açıkladı. Uluslararası Para Fonu (IMF) raporuna göre Körfez'deki Lübnanlı gurbetçiler 2016'da Lübnan'a yapılan toplam para transferlerinin %60'ını oluşturdu ki tahmini 7,62 milyar \$ olan bu rakam aynı yılın GSYH'sinin %14,7'sine tekabül ediyordu¹⁰. Ancak Wazni bu rakamın bugün 5 milyar doların altına düştüğünü belirtiyor.

Söz konusu düşüşün ekonomik büyüme eksikliğiyle birleşmesi ticari bankaların kamu borcunu finanse etme kabiliyetine

Byblos Bankası Araştırma Müdürü ekonomist Nassib Ghobril, Lübnan poundu üzerindeki 2019'un ilk yedi ayında akaryakıt ithalatında olağandışı bir yükselişe de bağlanan artan baskının ithalatı fonlamak için 1,7 milyar dolarlık ani ve beklenmedik bir talebe yol açtığını söylüyor

ket vurdu. Byblos Bankası Araştırma Müdürü ekonomist Nassib Ghobril, Lübnan poundu üzerindeki 2019'un ilk yedi ayında akaryakıt ithalatında olağandışı bir yükselişe de bağlanan artan baskının ithalatı fonlamak için 1,7 milyar dolarlık ani ve beklenmedik bir talebe yol açtığını söylüyor. İsminin gizli kalması koşuluyla konuşmayı kabul eden finans kaynaklarına göre Lübnan tarafından ithal edilen akaryakıttaki yükselişin bir kısmı Suriye'ye tekrar ihraç edildi.

Lübnan döviz piyasası Lübnan hükümeti düştüğünde yerel döviz kurunda 1 ABD dolarınının 1500 Lübnan poundundan yaklaşık 2000 Lübnan pounduna sıçramasıyla birlikte bir ABD doları krizi ile karşı karşıya. Likidite krizi, akaryakıt; buğday ithalatı ve ilaç gibi hayati önem taşıyan birçok sektörü tehdit etti. Akaryakıt ithalatçıları birkaç kez greve giderek vatandaşların gaz istasyonlarına koşmasına neden oldu. Bunun yanında müşteriler artık ATM'lerden ABD doları çekemiyor ve ticari bankaların çoğunda uluslararası havaleler kesilmiş durumda.

Lübnan aynı zamanda kamu hizmetlerindeki küçülmeye de mücadele ediyor. Hükümet, 2010 yılında 24 saat elektrik vermek ve Lübnan'ı 2018'e kadar net ihracatçı yapmak amacıyla 5 milyar dolarlık bir planı benimsedi". Bu karar Hizbullah'ın başlıca Hristiyan müttefiki Hristiyan Özgür Vatansever Hareket lideri ve dönemin Enerji Bakanı Gebran Bassil'in emriyle alındı. Bugün elektrik kesintileri sürüyor, su o kadar kıt ki insanlar özel şirketlerden satın almak zorunda ve önemli bir atık krizi son orman yangınlarının neden olduğu ciddi çevre tahribatlarına eklendi.

Protestoların Sosyo-Politik Dinamikleri

İşsizlik ve eşitsizliğin patlamasıyla birlikte ekonomideki serbest düşüş ve ardından gelen protestoların Lübnan'da devasa sosyo-politik yankıları oldu. Protestolar aynı zamanda dini gruplara dayanan siyasi partilerin sömürme veya bastırmaya çalıştığı ve kırılğan istikrarı tehdit eden ulusal düzeydeki yoksunluk duygularını açığa çıkardı. Protestocuların ivmelerini korumayı

Çeşitli hiziplerin devletin gelir akışı konusunda tartıştığı sürekli iç çekişmeler de Lübnan'a 11 milyar \$ tahsis eden Cedre bağış konferansının gerektirdiği etkin politika yapımını ve gerekli reformları önledi

başarması koşuluyla bu durumun uzun vadede Lübnan'daki güç dengesinde önemli değişimlere yol açma potansiyeli var.

Her yıl 50.000'den fazla Lübnanlının emek piyasasına girdiği ancak yalnızca 5.000 yeni istihdam yaratıldığını belirten eski İçişleri Bakanı Nohad Machnouk'un da vurguladığı gibi işsizlik son yıllarda adeta fırlamış durumda. Lübnan Cumhurbaşkanı General Michel Aoun 2018'de Lübnan vatandaşlarını etkileyen işsizlik oranının aktif nüfusun %46'sına ulaştığını ifade etti¹².

Eşitsizlik yükseliyor: Le Commerce Du Levant 2005-2014 arasında Lübnanlı yetişkin nüfusun en zengin %10'unun aynı dönemde üretilen milli gelirin ortalama %56'sını aldığını tahmin etti¹³. 37.000 kişiden sadece biraz fazla olan en zengin %1 tek başlarına ülke gelirin %23'üne sahipken en yoksul %50 ya da 1,5 milyondan fazla insan en tepedeki %1'in gelirin sadece yarısını alabili¹⁴.

Lübnanlılar kamusal ve siyasal görevlerin Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında din üzerinden dağılımına dayalı siyasi sistemin yolsuzluğun genele yayılmasında etkili olduğuna ikna olmuş durumda. Çeşitli hiziplerin devletin gelir akışı konusunda tartıştığı sürekli iç çekişmeler de Lübnan'a 11 milyar \$ tahsis eden Cedre bağış konferansının gerektirdiği etkin politika yapımını ve gerekli reformları önledi¹⁵. Görüşüğüm genç bir protestocu olan Rana,

"Siyasetçiler yolsuz, sadece kendi ceplerini dolduracak projeler için oy veriyorlar veya Lübnan'ın zararına yabancı ülkelerle iş birliği yapıyorlar. Siyasi pazarlıkları sırasında bir mezhebi diğerine karşı kışkırtıyorlar. Bunun durması gerekiyor"¹⁶ dedi. Bu bitmek bilmeyen düşüş döngüsü Ekim protestolarını doğuran artan yoksunluk duygusuna neden oldu.

Topluluk Temelli Farklı Dinamikler

Başkent Beyrut ve diğer bölgelerin aksine Güney Lübnan ve batı dağları bölgesi protesto dalgasını kısmen bastırabildi. İlerici Sosyalist Parti kontrolündeki Chouf ve Aley gibi Dürzi bölgelerinde gösteriler Dürzi Partisi'nden Walid Joumblat insanları protestolara katılmaya çağırana kadar daha çekingen durumdaydı¹⁷.

İntifadanın ilk günlerindeki kitlesel katılıma rağmen Şii topluluk başlıca partileri Hizbullah ve Emel'in baskısı altında kısmen geri çekilmiş görünüyor. İntifadanın başlarında Güney Lübnan'da göstericiler Hizbullah Milletvekili Hassan Fadlallah'ın evinin önünde durdu¹⁸ ve başka bir Hizbullah Milletvekili Mohamad Raad'ın bürolarını yağmaladı¹⁹. Şii partiler Nebatiye'de protestocuları dövmeleri için milisler göndererek karşılık verdi²⁰. Uygulanan şiddet Hizbullah'ın kendi topluluğu içindeki imajını zedeledi; konuştuğum isimler Hizbullah'ı bu bastırma faaliyetlerini durdurmak için elinden geleni yapmamakla eleştirdi.

Ancak hem İlerici Sosyalist Parti hem de Hizbullah komplo ve mağduriyet anlatılarını öne çıkararak insanların öfkelerini başka yöne çevirebildi

Ancak hem İlerici Sosyalist Parti hem de Hizbullah komplo ve mağduriyet anlatılarını öne çıkararak insanların öfkelerini başka yöne çevirebildi²¹. Hizbullah Genel Sekreteri Hasan Nasrallah, “Protesto hareketi artık spontane değil ve bilindik partiler ve siyasi güçler tarafından yönlendiriliyor ve bazı çevrelerce fonlanıyor.”²² uyarılarında bulundu. Televizyonda yayımlanan açıklamasında militan grubun (Hizbullah’ın) destekçilerini protesto meydanlarından ayrılmaya çağırıyordu.

Ayrıca protesto hareketi gittikçe siyasallaştırıldı. 29 Ekim’de Şii Emel hareketine mensup oldukları iddia edilen yüzlerce Lübnanlı destekçi hükümet karşıtı göstericilerin kurduğu bir protesto kampına saldırarak göstericileri sopalarla dövdü. Protesto hareketine öncülük eden sivil toplum kuruluşlarına yakın kaynaklar başka partilerin göstericilerin arasına sızdığına dikkat çekti. 4 Kasım’da protestocular ülke genelinde ana yollara bariyer kurarak büyük otoban ve kent caddelerini trafiğe kapattı. Sivil toplumdan bir kaynak “Süregelen felç durumu büyük oranda protestoları mevcut hükümet müzakerelerinde bir pazarlık unsuru olarak kullanan bazı partilerin işi” olduğunu belirtti.

Bir yandan eski 14 Mart ittifakı (İlerici Sosyalist Parti, Hristiyan Lübnan Güçleri ve istifa eden kabinedeki Sünni Gelecek hareketi azınlık üyelerini içeren) protestolar üzerinden ve Hizbullah ile Hristiyan Özgür Vatansaver hareketi yeni kurulacak hükümetin oluşumuna dahil ederek İran ve Suriye yanlısı 8 Mart koalisyonuna karşı baskı kurmaya çalışıyor. Öte yandan 8 Mart koalisyonu protestoları bastırma çabalarını güçlendiriyor. 24 Kasım’da en az üçüncü kez Hizbullah ve Emel hareketi destekçileri Beyrut’ta Yüzük köprüsünde toplanan hükümet karşıtı protestoculara saldırdı²³. Hristiyanların hâkim olduğu Monot Caddesi’nde birçok araç ve iş yerinin camlarının kırılması²⁴ 1975 ile 1990 arasında Lübnan’ın çeşitli Hristiyan ve Müslüman gruplarını karşı karşıya getiren çatışmaların yaşandığı Lübnan iç savaşının acı hatıralarını tazeledi.

Hizbullah’ın sponsoru İran da İsrail ve ABD’yi Lübnan’daki protestoları tezgahlamakla itham etti. Tahran’ın bölge ülkeleri üzerindeki hâkimiyetini kaybetme korkusu ülkenin yakınında ve kuvvet intikal ettiği ülkelerdeki protesto hareketlerinin ardından büyüyor²⁵. İslam Cumhuriyeti’nin duruşu Hizbullah’ın

***Hizbullah'ın sponsoru İran da İsrail ve ABD'yi
Lübnan'daki protestoları tezgahlamakla itham etti.
Tahran'ın bölge ülkeleri üzerindeki hâkimiyetini
kaybetme korkusu ülkenin yakınında ve kuvvet intikal
ettiği ülkelerdeki protesto hareketlerinin ardından büyüyor***

duruşunu daha da sertleştirebilir. Örgüt daha belirgin olarak Monot, Kent Merkezi veya Ayn Rimane gibi hassas bölgelerdeki hükümet karşıtı göstericilere yönelik partizan sokak saldırılarına şimdiye kadar göz yumdu.

Ayrıca protesto hareketinin Hristiyan Özgür Vatansever hareketi lideri ve geçici Dışişleri Bakanı Gebran Bassil'i kınamasına rağmen Hizbullah'ın bu hareketle olan ittifakından vazgeçmesi pek muhtemel görünmüyor. Bassil ve kayınpederi olan Cumhurbaşkanı Michel Aoun militan gruba (Hizbullah'a) mevcut Lübnan parlamentosunda çokça ihtiyaç duyduğu çoğunluğu verip güvenlik, savunma ve dışişleri makamlarını ele geçirdiği yönündeki tüm suçlamaları geri çevirme imkânı sağlıyor.

Özgür Vatansever Hareket Trablusşam genel merkezi de saldırıya uğrarken İlerici Sosyalist Parti destekçisi Dürzi bölgesi Aley'de ise 2 Kasım'da göstericilerin çadırları yakıldı. Siyasal durum ile toplumsal gerginliğin tırmanmasının yanında güvenlik durumunun daha da istikrarsızlaşması isyan ve geniş kapsamlı yağma şeklini alabilir. Çeşitli bölgelerdeki güvenlik güçlerinin dağıtılmasıyla birlikte fidye için kaçırma suçları ülke genelinde katlanarak artabilir.

Önümüzdeki Yol

Huzursuzluğun artması ve protestoların siyasileşmesi orta vadede hareketin itibarına ülke genelinden destek çekme kapasitesine zarar verebilir. Ancak devam eden mali kriz, artan yoksullaşma ve yönetici sınıf ile Lübnan halkı arasındaki bağın daha da kopması hareketin ivmesini ateşlemeye devam edecek. 2 Kasım'da Ersal kasabası sınırında iki çocuk babası bir adamın 350 \$ borç yüzünden intihar ettiği haberi ve sonrasında bir kadının ailesini beslemek için böbreğini satmak istediğini söylediği bir video sosyal medyayı salladı. Ekonomi daha da küçülürken böyle vakalar hiç şüphesiz katlanacak.

Bu acı sıkıntılar kabinenin istifasını, bir teknokrat hükümetinin kurulmasını ve erken seçim yapılmasını isteyen Lübnanlıları birleştiriyor. Lübnanlılar ayrıca yolsuzluğun bitmesi, yolsuzluk yapan siyasi elitlerin soruşturulması ve varlıklarının dondurulması çağrısında bulundular.

Lübnanlı protestocular şimdiye kadar Başbakan Hariri hükümetini devirmede başarılı oldu. Yine de Lübnan'ı 40 yıldır yöneten savaş ağalarından oluşan yerleşik yönetici sınıfını kesin bir şekilde devirebilmeleri pek muhtemel değil. Hiç

Bu zamana kadar iktidar partileri ve özellikle de Emel ve Hizbullah, kimlik siyaseti kartını kullanarak protestoları mezhep temeline oturtmaya çalıştı

şüphesiz bu elitler protestolara ya yüzeysel hükümet değişiklikleri yaparak yahut şiddete başvurarak karşılık verecek. Nihayetinde sistem, Adalet Bakanlığı'ndan kamu idaresi ve güvenlik güçlerine ve farklı yerel tarikat ve sendikalara kadar devletin derinlerine işlemiş geniş bir kayırmacılık ağı üzerine inşa edilmiştir.

Siyasi liderlerin yeni hükümetin oluşturulması konusundaki tutumları bu gidişatı doğruladı. Şimdiye kadar Özgür Vatansever Hareket ve Hizbullah teknokrat hükümeti seçeneğini reddederek bunun yerine tekno-politik bir hükümette ısrar etti. İktidardaki partiler iktidara yapıştıkça karşı tepkiler üzerinden daha çok çatışma yaşanacak.

Bu yüzden Lübnan'da gelişen protesto hareketi önemli çünkü Lübnan tarihinde ilk defa insanların siyasi veya dini aidiyetlerinden bağımsız bir milliyetçi duyguyu besledi. Bu zamana kadar iktidar partileri ve özellikle de Emel ve Hizbullah, kimlik siyaseti kartını kullanarak protestoları mezhep temeline oturtmaya çalıştı. Hizbullah tabanından genç bir protestocu olan Rasha, "Protestoları Şii karşıtı olarak yansıtmaya girişimleri var" diyor. 25 Kasım gecesi Beyrut sokaklarını talan eden hükümet yanlısı göstericiler "Şiiler, Şiiler!" şeklinde sloganlar atmıştı²⁶. Bu olaylar belki de şaşkıncu bir şekilde aşırılıkçı tepkilerle karşılanmadı. Aksine Ayn Rimane ve Şiyah'tan Lübnanlı kadın ve anneler sırasıyla Hristiyanlar ve Şiiler arasında sınır hatları olarak kabul edilen alanlarda öğleden sonra protesto düzenledi.

Sünni Selefiler büyük oranda intifadada yer almadı. Bu durum önceki yıllarda güvenlik güçlerinin uyguladığı büyük baskılar ve en azından Sünni liderlerin o zamana kadar manipülasyonda bulunmamış olması nedeniyle geniş İslamcı örgütlenmesine tanıklık eden 14 Mart Sedir Devrimi'nin tersidir. Hizbullah ile işleyen ilişkilerine rağmen Lübnan Müslüman Kardeşleri de intifadaya katıldı.

Lübnanlıları yolsuz yönetici elitlerine karşı bir araya getiren feci ekonomik durum ışığında Lübnan intifadasını bastırmanın zor olacağı söylenebilir. Lübnan halkı bugün tehlikelerle dolu olacak olan yeni bir projenin tohumlarını ekliyor. Orta vadede Lübnan'ın savaş ağalarından baskı ve şiddeti arttırmaları beklenmelidir ama bunların iktidardaki hâkimiyeti ciddi bir şekilde zayıflamıştır. Her ne kadar güçlü siyasi elit sokakta istikrarsızlaştırılmayacak olsa da önümüzdeki seçimlerde, Lübnan protestolarını körükleyen sessiz çoğunluğun meydan okumasıyla karşı karşıya kalacak.

Referanslar

- 1- Collard, Rebecca, "How Lebanon Protesters Responded to Prime Minister Resigning | Time," 30 Ekim 2019, <https://time.com/5713759/lebanon-prime-minister-resigns-protests/>.
- 2- Hassan Krayem, "THE LEBANESE CIVIL WAR AND THE TAIF AGREEMENT," Erişim tarihi: 13 Mart 2019, https://www.academia.edu/28597258/THE_LEBANESE_CIVIL_WAR_AND_THE_TAIF_AGREEMENT.
- 3- Reuters Agency, "Lebanon Reverses Plans to Tax WhatsApp Calls | Lebanon News | Al Jazeera," 18 Ekim 2019, <https://www.aljazeera.com/ajimpact/lebanon-reverses-plans-tax-whatsapp-calls-191018070117655.html>.
- 4- Trading Economics, "Lebanon Government Debt to GDP | 2019," Erişim tarihi: 6 Kasım 2019, <https://tradingeconomics.com/lebanon/government-debt-to-gdp>.
- 5- Nakhour, Shikrallah, "Fiscal Deficit Widens 66 Percent," BusinessNews.com.lb, 26 Haziran 2019, <http://www.businessnews.com.lb/cms/Story/StoryDetails/7185/Fiscal-deficit-widens-66-percent>.
- 6- <file:///C:/Users/VAIO/Downloads/LTW-604.pdf>
- 7- Mona Alami'nin Ghazi Wazni ile yaptığı mülakat, Ekim 2019, Beyrut, Lübnan
- 8- Trading Economics, "Lebanon Corruption Rank | 2019," Erişim tarihi: 4 Kasım 2019, <https://tradingeconomics.com/lebanon/corruption-rank>.
- 9- Hajje-Boutros, Phillipe, "Les Armes Économiques Des Pays Du Golfe Contre Le Liban - Philippe HAGE BOUTROS - L'Orient-Le Jour," 11 Kasım 2017, <https://www.lorientlejour.com/article/1083459/les-armes-economiques-des-pays-du-golfe-contre-le-liban.html>.
- 10- Hajje-Boutros, Phillipe.
- 11- Angus MC Dowel, "Fixing Lebanon's Ruinous Electricity Crisis - Reuters," 29 Mart 2019, <https://www.reuters.com/article/us-lebanon-economy-electricity/fixing-lebanons-ruinous-electricity-crisis-idUSKCN1RA24Z>.
- 12- The Daily Star, "Jobless Rate at 46 Pct, President Warns | Business, Local | THE DAILY STAR," 30 Mart 2018, <https://www.dailystar.com.lb/Business/Local/2018/Mar-30/443613-jobless-rate-at-46-pct-president-warns.ashx>.
- 13- Le commerce du Levant, "Le Liban Parmi Les Pays Les plus Inégalitaires Au Monde," 3 Kasım 2017, <https://www.lecommercedulevant.com/article/27862-le-liban-parmi-les-pays-les-plus-inegalitaires-au-monde>.
- 14- Le commerce du Levant.
- 15- France Diplomatie, "Lebanon - CEDRE Conference (06.04.18) - France-Diplomatie - Ministère de l'Europe et Des Affaires Étrangères," Erişim tarihi: 4 Kasım 2019, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/lebanon/news/article/lebanon-cedre-conference-06-04-18>.
- 16- Mona Alami tarafından isminin gizli kalması koşuluyla Rana ile yapılan mülakat, Ekim 2019, Beyrut, Lübnan.
- 17- Linda Mottram ve Scott Mitchell, "I Am No Angel': A Former Lebanese Warlord on Why He Wants Protesters to Win," Text, ABC News, 5 Kasım 2019, <https://www.abc.net.au/news/2019-11-05/former-warlord-walid-jumblatt-hopes-lebanon-protesters/11669902>.
- 18- Al-Nashra, "Protests in Front of Mp Fadrallah in Bent Jbeil," 18 Ekim 2019, <https://www.elnashra.com/news/show/1356882/%D8%A7%D9%84%D9%87%D8%AC%D9%88%D9%85-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D9%85%D9%83%D8%AA%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A7%D8%A6%D8%A8-%D8%AD%D8%B3%D9%86-%D9%81%D8%B6%D9%84-%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87-%D8%A8%D9%86%D8%AA-%D8%AC%D8%A8%D9%8A%D9%84-%D9%82%D8%A8%D9%84-%D8%A7>.
- 19- Kalam Hor, "Protestors ransack office of MP Mohamad raad," Kalam Horr (blog), 18 Ekim 2019, <http://kalamhorr.com/?p=15766>.
- 20- The Daily Star, "At Least 15 Protesters Injured in Nabatieh Scuffles | News, Lebanon News," 23 Ekim 2019, <https://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2019/Oct-23/494170-at-least-15-protesters-injured-in-attack.ashx>.
- 21- Caroline HAYEK, "Ceux qui voient un complot derrière la révolte libanaise - Caroline HAYEK," L'Orient-Le Jour, 4 Kasım 2019, <https://www.lorientlejour.com/article/1193799/ceux-qui-voient-un-complot-derriere-la-revolte-libanaise.html>.
- 22- Naharnet ve 16:04, "Nasrallah Warns of Civil War, Asks Hizbullah to 'Leave Squares' and Protesters to Pick Representatives," Naharnet, 25 Ekim 2019, <http://www.naharnet.com/stories/en/265904>.
- 23- Hezbollah, Amal Supporters Attack Anti-Govt. Protesters in Beirut, 25 Kasım 2019, Al-Shark Al-Awsat, <https://aawsat.com/english/home/article/2007256/hezbollah-amal-supporters-attack-anti-govt-protesters-beirut>
- 24- Dozens of cars damaged after downtown rampage, 25 Kasım 2019, The Daily Star, <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2019/Nov-25/496212-dozens-of-cars-damaged-after-downtown-rampage.ashx>
- 25- Iran accuses Israel, US of causing protests in Lebanon, Iraq, 30 Ekim 2019, Agencies, Times Of Israel, <https://www.timesofisrael.com/iran-accuses-israel-us-of-causing-protests-in-lebanon-iraq/>
- 26- Lebanese face off at civil war flashpoint as tensions rise, Timour Azhari , 27 Kasım 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/lebanese-face-civil-war-flashpoint-tensions-rise-191127030643592.html>

YAZAR HAKKINDA

Mona Alami, Atlantic Council bünyesindeki Rafik Hariri Center for the Middle East'de yerleşik olmayan kıdemli bir araştırmacıdır. Alami aynı zamanda TRENDS Research & Advisory bünyesinde araştırmacı olarak çalışmaktadır. Kendisi Ürdün, Mısır, Lübnan, Suriye, Sudan ve Körfez ülkelerindeki siyasi ve ekonomik konuları takip etmektedir. Alami'nin Lübnan siyaseti, Hizbullah, IŞİD ve daha geniş çerçevede Selefilik üzerine pek çok çalışması bulunmaktadır. Alami işletme yüksek lisansını Lübnan Amerikan Üniversitesi'nde tamamlamış olup Lumière University Lyon 2'de jeopolitika alanında doktora yapmaktadır. İngilizce, Fransızca ve Arapça dillerinde yazılar kaleme almaktadır.

AL SHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum, amacı; Şark bölgesi halklarının siyasi gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum, bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeterek araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +90 212 603 18 15
Faks: +90-212-603 1665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

SharqForum /

الشرق
منتدى

ALSHARQ FORUM